



**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego**

Warszawa, dnia 9 grudnia 2010 r.

Pan

Kazimierz Górski

Prezydent Miasta Sosnowca

KNO-4110-04-02/2010
R/10/007

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolował działalność Urzędu Miasta Sosnowca (Urząd) w zakresie wykorzystania środków publicznych na pomoc materialną i socjalną dla uczniów w latach 2009-2010 (do 30 września).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skontrolowaną działalność, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności działania Urzędu związane z zapewnieniem i rozliczeniem środków na pomoc materialną o charakterze socjalnym i motywacyjnym, w tym rzetelne informowanie o zasadach udzielania wspomnianej pomocy i tworzenie warunków do realizacji programów rządowych i samorządowych, takich jak:

- 1) Rządowe programy pomocy uczniom pn. „*Wyprawka szkolna*” ustanowione uchwałami nr 57/2009 Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2009 r. oraz nr 76/2010 z dnia 28 maja 2010 r.,

- 2) program regionalny pn. „*Nauka drogą do sukcesu na Śląsku*” (tj. projekt realizowany w ramach *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Priorytet IX, Działanie 9.1., Poddziałanie 9.1.3.),
- 3) wieloletni program pn. *Pomoc państwa w zakresie dożywiania (Program dożywiania)*, realizowany na podstawie ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259, ze zm.),
- 4) programy Miasta Sosnowca: pn. *W naszej szkole jemy zdrowo* oraz *Program walki z nadwagą i otyłością u dzieci i młodzieży szkolnej w latach 2005-2009* (realizowane w ramach *Narodowego Programu Zapobiegania Nadwadze i Otyłości oraz Przewlekłym Chorobom Niezakaźnym poprzez Poprawę Żywienia i Aktywności Fizycznej na lata 2007 – 2011* i programu Głównego Inspektora Sanitarnego pn. *Trzymaj formę*),
- 5) programy Agencji Rynku Rolnego pn.: *Szklanka mleka i Owoce w szkole*.

W 2009 r. na stypendia motywacyjne w ramach ww. programu *Nauka drogą do sukcesu na Śląsku* wydatkowano kwotę 24,8 tys. zł, a na stypendia motywacyjne udzielane przez dyrektorów podległych szkół kwotę - 79,6 tys. zł.

Na zadania związane z realizacją *Programu dożywiania* w 2009 r. wydatkowano środki w kwocie ogółem 3.683,4 tys. zł, w tym ze środków własnych gminy kwotę 1.532,7 tys. zł (42%). *Programem* objęto m.in. 2.341 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, tj. wg danych szacunkowych 96,5% uczniów wymagających dożywiania.

Na zadania o wartości 5 tys. zł związane z realizacją *Programu walki z nadwagą i otyłością u dzieci i młodzieży szkolnej w latach 2005-2009*, z budżetu Miasta w 2009 r. wydatkowano środki w kwocie 3 tys. zł (pozostała kwota 2 tys. zł pochodziła z budżetu Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdrowy Uczeń”), co umożliwiło zdiagnozowanie problemu zagrożenia nadwagą lub otyłością u 730 uczniów z przebadanych ogółem 1.836 dzieci z klas I-III szkół podstawowych. W wyniku tych działań, po pomoc specjalistyczną skierowano 221 uczniów, a opieką specjalistyczną objętych zostało 113 z nich.

W związku z realizacją zadań programu pn. *Trzymaj formę* w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Miasto Sosnowiec, wprowadzono ulgi w opłatach za wynajem pomieszczeń dla sklepików szkolnych, pod warunkiem wprowadzenia w ich ofercie zdrowej żywności.

W pierwszym półroczu 2010 r. (do 30 czerwca) na stypendia i zasiłki szkolne oraz stypendia motywacyjne w ramach programu *Nauka drogą do sukcesu na Śląsku* wydatkowano środki w kwocie ogółem 564,3 tys. zł, tj. 77,35% rocznego wykonania z 2009 r. Z tego na stypendia i zasiłki szkolne wydatkowano kwotę ogółem 450,8 tys. zł, zaś pozostałe środki (113,5 tys. zł) zostały wydatkowane na stypendia w ramach ww. programu.

Stwierdzone nieprawidłowości polegają w szczególności na: niepodejmowania działań umożliwiających rzetelne rozpoznanie potrzeb w zakresie udzielania uczniom pomocy materialnej o charakterze socjalnym, niepodejmowania przez Urząd działań wspomagających rodziców w wykorzystaniu środków w ramach przyznanych stypendiów szkolnych, braku skutecznego nadzoru nad rozpatrywaniem wniosków w sprawach dotyczących stypendiów szkolnych oraz nieokreślenia w regulaminie pomocy socjalnej pojęcia *wyprawka szkolna* oraz procedury refundacji wydatków w ramach przyznanego stypendium.

1. W 2009 r. z budżetu Miasta Sosnowca (rozdziału - *pomoc materialna dla uczniów*) w ramach planowanej kwoty 1.485,8 tys. zł wydatkowano tylko 729,5 tys. zł (49% planu), w tym na stypendia szkolne - 518,5 tys. zł, zasiłki szkolne - 13,7 tys. zł, a na program pn. *Wyprawka szkolna* kwotę 92,9 tys. zł. W ww. okresie na stypendia i zasiłki szkolne dla uczniów wykorzystano zaledwie 46% środków (1.150,4 tys. zł) pochodzących w całości z dotacji celowej.

Planowanie tych środków nie było poprzedzone rozpoznaniem przez Urząd rzeczywistych potrzeb w tym zakresie. W ocenie NIK diagnoza sytuacji materialnej uczniów daje większą możliwość dotarcia z pomocą do uczniów znajdujących się w trudnych warunkach materialnych, zgodnie z art. 90n ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.).

Jednocześnie Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia utworzenie od 1 stycznia 2010 r. w strukturze organizacyjnej Urzędu, Wydziału Polityki Społecznej, któremu przydzielono m.in. zadania dotyczące analiz potrzeb społecznych i możliwości ich zaspokajania oraz oceny stanu i efektywności pomocy społecznej.

2. Kontrola wykonania 69 decyzji spośród 115 losowo wybranych dokumentacji wnioskowych w sprawie przyznania stypendium na kwotę ogółem 82,4 tys. zł wykazała, że środki powyższe zostały wykorzystane w 70%, w tym w siedmiu przypadkach (10%) całkowicie nie wykorzystano przyznanych kwot.

W ocenie NIK było to konsekwencją niepodjęcia przez Urząd działań wspomagających rodziców w skutecznym wykorzystaniu środków w ramach przyznanych stypendiów szkolnych.

3. Kontrola wykazała brak skutecznego nadzoru nad rozpatrywaniem wniosków o stypendia szkolne prowadzonym w Wydziale Edukacji, co skutkowało: niedotrzymywaniem terminów przewidzianych na rozpatrywanie spraw (w trzech spośród 115 analizowanych spraw), dublowaniem decyzji w tej samej sprawie (w pięciu ze 115 analizowanych spraw), brakiem egzemplarza decyzji o przyznaniu zasiłku losowego (w trzech spośród 39 badanych dokumentacji) oraz w jednym przypadku odmową udzielenia stypendium mimo spełnienia kryterium dochodowego, co naruszało przepisy art. 90d ust. 1 i 7 ustawy o systemie oświaty. Stwierdzono także jeden przypadek zawyżenia w decyzji, ogólnej kwoty stypendium o 152 zł.

Dodać należy, że w trakcie kontroli w Urzędzie wszczęto postępowanie w sprawie uchylecia ww. decyzji odmownej, natomiast w drugim przypadku, wypłata stypendium nastąpiła w kwocie prawidłowej.

4. W obowiązującym w Urzędzie *Regulaminie udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Sosnowca*, stanowiącym załącznik do uchwały nr 906/LI/06 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 27 kwietnia 2006 r., nie zdefiniowano pojęcia *wyprawka szkolna* oraz nie określono procedury refundacji wydatków w ramach przyznanego stypendium.

Kontrola wykazała, że w jednym przypadku nie uwzględniono w rozliczeniu przyznanych środków, faktury za zakup biurka, nie uznano bowiem tego zakupu jako elementu wyprawki szkolnej. Dodać należy, że na terenie Miasta Sosnowca mimo nieokreślenia w ww. regulaminie sposobu refundacji wydatków przyznanego stypendium, praktykowano zasadę weryfikowania dowodów finansowo-księgowych potwierdzających wykorzystanie środków na cele wskazane w decyzji o przyznaniu stypendium, przez szkołę, do której uczęszcza uczeń korzystający ze stypendium.

Przedstawiając Panu Prezydentowi powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o realizację następujących wniosków pokontrolnych:

1. Podjęcie działań w celu zdiagnozowania potrzeb w zakresie pomocy socjalnej dla uczniów.
2. Rozważenie możliwości wspomagania rodziców (prawnych opiekunów dziecka) w pełnym zagospodarowaniu środków przyznawanych w ramach stypendiów szkolnych.

3. Wzmocnienie nadzoru nad rozpatrywaniem wniosków dotyczących stypendiów i zasiłków szkolnych w Wydziale Edukacji.
4. Doprecyzowanie w Regulaminie przyznawania pomocy socjalnej pojęcia tzw. wyprawki szkolnej i opisanie procedur rozliczania wydatków w ramach stypendium szkolnego.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Prezydenta o przesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Panu Prezydentowi, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie zawartych w nim ocen, uwag i wniosków.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.